

Taittirīya-Āraṇyaka

Edited by Subramania Sarma, Chennai

Proofread Version of November 2005

Chapter 4

[[4-0-0]]

नमोऽनु मदन्तु ॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

[[4-1-1]]

नमो वाचे या चोदिता या चानुदिता तस्यै वाचे नमो नमो वाचे नमो वाचस्पतये नम ऋषिभ्यो
मन्त्रकृद्भ्यो मन्त्रपतिभ्यो मा मामृषयो मन्त्रकृतो मन्त्रपतयः परादुर्माऽहमृषीन्मन्त्रकृतो
मन्त्रपतीन्परादां वैश्वदेवीं वाचमुद्यासः शिवामदस्तां जुष्टां देवेभ्यश्शर्म मे द्यौश्शर्म पृथिवी शर्म
विश्वमिदं जगत्।

शर्म चन्द्रश्च सूर्यश्च शर्म ब्रह्मप्रजापती।

भूतं वदिष्ये भुवनं वदिष्ये तेजो वदिष्ये यशो वदिष्ये तपो वदिष्ये ब्रह्म वदिष्ये सत्यं वदिष्ये तस्मा
अहमिदमुपस्तरणमुपस्तृण उपस्तरणं मे प्रजायै पशूनां भूयादुपस्तरणमहं प्रजायै पशूनां भूयासं
प्राणापानौ मृत्योर्मां पातं प्राणापानौ मा मा हासिष्टं मधु मनिष्ये मधु जनिष्ये मधु वक्ष्यामि मधु
वदिष्यामि मधुमतीं देवेभ्यो वाचमुद्यासः शुश्रूषेण्यां मनुष्येभ्यस्तं मा देवा अवन्तु शोभायै
पितरोऽनुमदन्तु ॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥ १ ॥

[[4-2-1]]

युञ्जते मन उत युञ्जते धियः।

विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः।

वि होत्रा दधे वयुनाविदेक इत्।

मही देवस्य सवितुः परिष्टुतिः।

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे।

अश्विनैर्बाहुभ्याम्।
पूष्णो हस्ताभ्यामाददे।
अभिभ्ररसि नारिरसि।
अध्वरकृद्देवेभ्यः।
उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पते ॥ २ ॥

[[4-2-2]]

देवयन्तस्त्वेमहे।
उपप्रयन्तु मरुतस्सुदानवः।
इन्द्रं प्राशूर्भवा सचा।
प्रैतु ब्रह्मणस्पतिः।
प्र देव्येतु सूनृता।
अच्छा वीरं नर्यं पङ्क्तिराधसम्।
देवा यज्ञं नयन्तु नः।
देवीं द्यावापृथिवी अनु मेऽमसाथाम्।
ऋद्ध्यासमद्य।
मखस्य शिरः ॥ ३ ॥

[[4-2-3]]

मखाय त्वा।
मखस्य त्वा शीर्ष्णे।
इयत्यग्र आसीः।
ऋद्ध्यासमद्य।
मखस्य शिरः।
मखाय त्वा।
मखस्य त्वा शीर्ष्णे।
देवीर्वम्रीरस्य भूतस्य प्रथमजा ऋतावरीः।
ऋद्ध्यासमद्य।
मखस्य शिरः ॥ ४ ॥

[[4-2-4]]

मखाय॑ त्वा।
मखस्य॑ त्वा शीर्षो॑।
इन्द्रस्यौजो॑ऽसि।
ऋच्यास॑मद्य।
मखस्य॑ शिरः॑।
मखाय॑ त्वा।
मखस्य॑ त्वा शीर्षो॑।
अग्निजा॑ असि प्रजाप॑ते॒ रेतः॑।
ऋच्यास॑मद्य।
मखस्य॑ शिरः॑ ॥ ५ ॥

[[4-2-5]]

मखाय॑ त्वा।
मखस्य॑ त्वा शीर्षो॑।
आयु॑र्धेहि प्राणं॑ धेहि।
अपानं॑ धेहि व्यानं॑ धेहि।
चक्षु॑र्धेहि श्रोत्रं॑ धेहि।
मनो॑ धेहि वाचं॑ धेहि।
आत्मानं॑ धेहि प्रतिष्ठां॑ धेहि।
मां धेहि॑ मयि॑ धेहि।
मधु॑ त्वा मधुला॑ करोतु।
मखस्य॑ शिरो॑सि ॥ ६ ॥

[[4-2-6]]

यज्ञस्य॑ पदे॒ स्थः॑।
गाय॑त्रेण॒ त्वा छन्द॑सा करोमि।
त्रैष्टु॑भेन॒ त्वा छन्द॑सा करोमि।
जाग॑तेन॒ त्वा छन्द॑सा करोमि।
मखस्य॑ रास्ना॑ऽसि।
अदि॑तिस्ते॒ बिलं॑ गृह्णातु।

पाङ्केन छन्दसा।

सूर्यस्य हरसा श्राय।

मखोऽसि ॥ ७ ॥

पते शिरं ऋतावरीर्ऋद्यासमद्य मखस्य शिरशिरशिरौऽसि नव च ॥ २ ॥

इयति देवीरिन्द्रस्यौजोऽस्यग्निजा अस्यायुर्धेहि प्राणं पञ्च ॥

[[4-3-1]]

वृष्णो अश्वस्य निष्पदसि।

वरुणस्त्वा धृतव्रत आधूपयतु।

मित्रावरुणयोर्ध्रुवेण धर्मणा।

अर्चिषे त्वा।

शोचिषे त्वा।

ज्योतिषे त्वा।

तपसे त्वा।

अभीमं महिना दिवम्।

मित्रो बभूव सप्रथाः।

उत श्रवसा पृथिवीम् ॥ ८ ॥

[[4-3-2]]

मित्रस्य चर्षणीधृतः।

श्रवो देवस्य सानसिम्।

द्युम्नं चित्रश्रवस्तमम्।

सिद्धे त्वा।

देवस्त्वा सवितोद्वपतु।

सुपाणिस्वङ्गुरिः।

सुबाहुरुत शक्त्या।

अपद्यमानः पृथिव्याम्।

आशा दिश आपृण।

उत्तिष्ठ बृहन्मव ॥ ९ ॥

[[4-3-3]]

ऊ॒र्ध्वस्तिष्ठ॑ ध्रु॒वस्त्वम्।
 सूर्य॑स्य त्वा॒ चक्षु॑षाऽन्वी॒क्षे।
 ऋ॒जवै॑ त्वा।
 सा॒धवै॑ त्वा।
 सु॒क्षित्यै॑ त्वा॒ भूत्यै॑ त्वा।
 इ॒दम॒हम॒मुमा॑मु॒ष्याय॑णं वि॒शा प॒शुभिर्ब्र॑ह्मव॒र्चसे॒न पर्य॑हामि।
 गा॒यत्रेण॑ त्वा॒ छन्द॒साऽऽच्छृ॑णाद्मि।
 त्रैष्टु॑भेन त्वा॒ छन्द॒साऽऽच्छृ॑णाद्मि।
 जा॒गते॑न त्वा॒ छन्द॒साऽऽच्छृ॑णाद्मि।
 छृ॒णत्तु॑ त्वा॒ वाक्।
 छृ॒णत्तु॑ त्वो॒र्क।
 छृ॒णत्तु॑ त्वा॒ ह॒विः।
 छृ॒न्धि वा॑चम्।
 छृ॒न्ध्य॒जूज॑म्।
 छृ॒न्धि ह॒विः।
 दे॒व पुर॑श्चर स॒ध्यासं॑ त्वा ॥ १० ॥
 पृ॒थि॒वीं भ॑व॒ वार॑ष्पद् ॥ ३ ॥

[[4-4-1]]

ब्र॒ह्मन्प्र॑व॒र्ग्येण॑ प्र॒चरि॑ष्यामः।
 हो॒त॒र्घ॒र्मम॑भिष्टु॒हि।
 अ॒ग्नी॒द्रौहि॑णौ पुरो॒डाशा॑वधि॒श्रय॑।
 प्र॒तिप्र॑स्था॒त॒र्वि॒हर॑।
 प्र॒स्तौत॑स्सामा॒नि गा॑य।
 य॒जु॒र्यु॒क्तं॑ सा॒मभि॑रा॒क्त॒खं त्वा॑।
 वि॒श्वैर्दे॑वैरनु॒मतं॑ म॒रुद्भिः॑।
 दक्षि॑णाभिः प्र॒त॒तं पा॑रयि॒ष्णुम्।
 स्तु॒भो व॑हन्तु सु॒मन॑स्यमा॒नम्।
 स नो॑ रु॒चं धे॒ह्यह॑णीय॒मानः॑।
 भूर्भु॑वस्सु॒वः।

ओमिन्द्रवन्तः प्रचरत ॥ ११ ॥
अहणीयमानो द्वे च ॥ ४ ॥

[[4-5-1]]

ब्रह्मन्प्रचरिष्यामः ।
होतर्घर्ममभिष्टुहि ।
यमाय त्वा मखाय त्वा ।
सूर्यस्य हरसे त्वा ।
प्राणाय स्वाहा व्यानाय स्वाहाऽपानाय स्वाहा ।
चक्षुषे स्वाहा श्रोत्राय स्वाहा ।
मनसे स्वाहा वाचे सरस्वत्यै स्वाहा ।
दक्षाय स्वाहा क्रतवे स्वाहा ।
ओजसे स्वाहा बलाय स्वाहा ।
देवस्त्वा सविता मध्वाऽनक्तु ॥ १२ ॥

[[4-5-2]]

पृथिवीं तपसस्त्रायस्व ।
अर्चिरसि शोचिरसि ज्योतिरसि तपोसि ।
सꣳ सीदस्व महाꣳ असि ।
शोचस्व देववीतमः ।
विधूममग्ने अरुषं मियेध्य ।
सृज प्रशस्त दर्शतम् ।
अञ्जन्ति यं प्रथयन्तो न विप्राः ।
वपावन्तं नाग्निना तपन्तः ।
पितुर्न पुत्र उपसि प्रेष्ठः ।
आ घर्मो अग्निमृतयन्नसादीत् ॥ १३ ॥

[[4-5-3]]

अनाधृष्या पुरस्तात् ।
अग्नेराधिपत्ये ।
आयुर्मे दाः ।

पुत्रवती दक्षिणतः।
इन्द्रस्याधिपत्ये।
प्रजां मे दाः।
सुषदा पश्चात्।
देवस्य सवितुराधिपत्ये।
प्राणं मे दाः।
आश्रुतिरुत्तरतः ॥ १४ ॥

[[4-5-4]]

मित्रावरुणयोराधिपत्ये।
श्रोत्रं मे दाः।
विधृतिरुपरिष्ठात्।
बृहस्पतेराधिपत्ये।
ब्रह्मं मे दाः क्षत्रं मे दाः।
तेजो मे धा वर्चो मे धाः।
यशो मे धास्तपो मे धाः।
मनो मे धाः।
मनोरश्वांसि भूरिपुत्रा।
विश्वाभ्यो मा नाष्ट्राभ्यः पाहि ॥ १५ ॥

[[4-5-5]]

सूपसदा मे भूया मा मा हिंसीः।
तपो ष्वग्ने अन्तरां अमित्रान्।
तपा शंसमरुषः परस्य।
तपा वसो चिकितानो अचित्तान्।
वि ते तिष्ठन्तामजरा अयासः।
चितस्स्थ परिचितः।
स्वाहा मरुद्भिः परिश्रयस्व।
मा असि।
प्रमा असि।

प्रतिमा असि ॥ १६ ॥

[[4-5-6]]

संमा असि।

विमा असि।

उन्मा असि।

अन्तरिक्षस्यान्तर्धिरसि।

दिवं तपसस्त्रायस्व।

आभिर्गीर्भिर्यदतो न ऊनम्।

आप्यायय हरिवो वर्धमानः।

यदा स्तोतृभ्यो महि गोत्रा रुजासि।

भूयिष्ठभाजो अध ते स्याम।

शुक्रं ते अन्यद्यजतं ते अन्यत् ॥ १७ ॥

[[4-5-7]]

विषुरूपे अहनी द्यौरिवासि।

विश्वा हि माया अवासि स्वधावः।

भद्रा ते पूषन्निह रातिरस्तु।

अहंन्विभर्षि सायकानि धन्व।

अहंन्निष्कं यजतं विश्वरूपम्।

अहंन्निदं दयसे विश्वमभुवम्।

न वा ओजीयो रुद्र त्वदस्ति।

गायत्रमसि।

त्रैष्टुभमसि।

जागतमसि।

मधु मधु मधु ॥ १८ ॥

अनत्त्वसादीदुत्तरतः पाहि प्रतिमा असि यजतं ते अन्यज्जागतमस्येकं च ॥ ५ ॥

[[4-6-1]]

दश प्राचीर्दश भासि दक्षिणा।

दश प्रतीचीर्दश भास्युदीचीः।

दशो॒र्ध्वा भा॑सि सुमन॒स्यमा॑नः ।
 स नो॒ रुचं॑ धे॒ह्यहृ॑णीयमानः ।
 अ॒ग्नि॒ष्ट्वा वसु॑भिः पुरस्ता॑द्रोचयतु गाय॒त्रेण॒ छन्द॑सा ।
 स मा॑ रुचि॒तो रौच॑य ।
 इन्द्र॑स्त्वा रु॒द्रैर्दक्षि॑णतो रौचयतु त्रैष्टु॒भेन॒ छन्द॑सा ।
 स मा॑ रुचि॒तो रौच॑य ।
 वरु॑णस्त्वादित्यैः प॒श्चाद्रौ॑चयतु जाग॑तेन॒ छन्द॑सा ।
 स मा॑ रुचि॒तो रौच॑य ॥ १९ ॥

[[4-6-2]]

द्युता॑नस्त्वा॒ मारु॑तो म॒रुद्भि॑रुत्त॒रतो॑ रौचय॒त्वानु॑ष्टु॒भेन॒ छन्द॑सा ।
 स मा॑ रुचि॒तो रौच॑य ।
 बृह॑स्पति॒स्त्वा विश्वै॑र्दे॒वैरु॑परि॒ष्टाद्रौ॑चयतु पाङ्क॑न॒ छन्द॑सा ।
 स मा॑ रुचि॒तो रौच॑य ।
 रोचि॑तस्त्वं दे॒व घ॑र्म दे॒वेष्व॑सि ।
 रोचि॑षीयाहं म॒नुष्यै॑षु ।
 सम्रा॑ङ्घर्म रुचि॑तस्त्वं दे॒वेष्वायु॑ष्माश्स्तेज॒स्वी ब्र॑ह्मव॒र्चस्य॑सि ।
 रुचि॑तोऽहं म॒नुष्यै॑ष्वायु॑ष्माश्स्तेज॒स्वी ब्र॑ह्मव॒र्चसी भू॑यासम् ।
 रुग॑सि ।
 रुचं॑ मयि॑ धेहि ॥ २० ॥

[[4-6-3]]

मयि॑ रुक् ।
 दश॑ पुरस्ता॑द्रोचसे ।
 दश॑ दक्षि॒णा ।
 दश॑ प्र॒त्यङ् ।
 दशो॒दङ् ।
 दशो॒र्ध्वो भा॑सि सुमन॒स्यमा॑नः ।
 स न॑स्सम्रा॒डिष॑मूर्जं धेहि ।
 वा॒जी वा॒जिनै॑ पवस्व ।

रोचि॒तो घ॒र्मो रु॒ची॒य ॥ २१ ॥
रोच॒य धे॒हि नव॑ च ॥ ६ ॥

[[4-7-1]]

अप॑श्यं गो॒पामनि॑पद्यमानम्।
आ च॒ परा॑ च प॒थिभि॑श्चरन्तम्।
स स॒द्धीची॑स्स विषू॒चीर्व॑सानः।
आव॑रीवर्ति॒ भुव॑नेष्वन्तः।
अत्र॑ प्रा॒वीः।
मधु॑माध्वी॒भ्यां मधु॑माधू॒चीभ्या॑म्।
अनु॑ वां दे॒ववी॑तये।
सम॑ग्निर॒ग्निना॑ गत।
सं दे॒वेन॑ सवि॒त्रा।
स॒ सूर्ये॑ण रोचते ॥ २२ ॥

[[4-7-2]]

स्वाहा॑ सम॒ग्निस्त॑पसा गत।
सं दे॒वेन॑ सवि॒त्रा।
स॒ सूर्ये॑णारोचिष्ट।
ध॒र्ता दि॒वो विभा॑सि रज॒सः।
पृथि॑व्या ध॒र्ता।
उ॒रोर॑न्तरि॒क्षस्य॑ ध॒र्ता।
ध॒र्ता दे॒वो दे॒वाना॑म्।
अम॑र्त्यस्तपो॒जाः।
हृ॒दे त्वा॒ मन॑से त्वा।
दि॒वे त्वा॒ सूर्या॑य त्वा ॥ २३ ॥

[[4-7-3]]

ऊ॒र्ध्वमि॑ममध्व॒रं कृ॑धि।
दि॒वि दे॒वेषु॑ होत्रा॑ यच्छ।
विश्वा॑सां भुवां पते।

विश्वस्य भुवनस्पते।
विश्वस्य मनसस्पते।
विश्वस्य वचसस्पते।
विश्वस्य तपसस्पते।
विश्वस्य ब्रह्मणस्पते।
देवश्रूस्त्वं देव घर्म देवान्पाहि।
तपोजां वाचमस्मे नियच्छ देवायुवम् ॥ २४ ॥

[[4-7-4]]

गर्भो देवानाम्।
पिता मतीनाम्।
पतिः प्रजानाम्।
मतिः कवीनाम्।
सं देवो देवेन सवित्राऽयतिष्ठ।
सं सूर्येणारुक्त।
आयुर्दस्त्वमस्मभ्यं घर्म वर्चोदा असि।
पिता नोऽसि पिता नो बोध।
आयुर्धास्तनूधाः पयोधाः।
वर्चोदा वरिवोदा द्रविणोदाः ॥ २५ ॥

[[4-7-5]]

अन्तरिक्षप्र उरोर्वरीयान्।
अशीमहि त्वा मा मा हिंसीः।
त्वमग्ने गृहपतिर्विशामसि।
विश्वासां मानुषीणाम्।
शतं पूर्भिर्यविष्ठ पाह्यं हंसः।
समेद्धारं शतं हिमाः।
तन्द्राविणं हार्दिवानम्।
इहैव रातयस्सन्तु।
त्वष्टीमती ते सपेय।

सुरेता॒ रेतो॒ दधाना॑ ।
वी॒रं वि॒देय॒ तव॒ संदृशि॑ ।
माऽह॑ꣳ रा॒यस्पोषे॑ण॒ वियोष॑म् ॥ २६ ॥
रो॒चते॒ सूर्या॑य॒ त्वा दे॒वायु॒वं द्र॒विणो॒दा द॒धाना॒ द्वे च॑ ॥ ७ ॥

[[4-8-1]]

दे॒वस्य॑ त्वा स॒वितुः॑ प्र॒सवे॑ ।
अ॒श्विनो॑र्बा॒हुभ्या॑म् ।
पू॒ष्णो ह॒स्ताभ्या॑मा॒ददे॑ ।
अ॒दित्यै॒ रास्ना॑ऽसि ।
इ॒ड ए॒हि ।
अ॒दित॒ एहि॑ ।
स॒रस्व॒त्येहि॑ ।
अ॒सावे॒हि ।
अ॒सावे॒हि ।
अ॒सावे॒हि ॥ २७ ॥

[[4-8-2]]

अ॒दित्या॑ उ॒ष्णीष॑मसि ।
वा॒युर॑स्यै॒डः ।
पू॒षा त्वो॒पाव॑सृजतु ।
अ॒श्विभ्या॑ं प्र॒दाप॑य ।
यस्ते॒ स्तन॑श्शशयो यो म॒योभूः॑ ।
येन॒ विश्वा॑ पु॒ष्यसि॒ वार्या॑णि ।
यो र॒त्नधा॑ व॒सुवि॒द्यस्सु॒दत्रः॑ ।
स॒रस्व॒ति तमि॑ह॒ धात॑वेऽकः ।
उ॒स्रं घ॒र्मꣳ शि॑ष् ।
उ॒स्रं घ॒र्म पा॑हि ॥ २८ ॥

[[4-8-3]]

घ॒र्माय॑ शि॑ष् ।

बृहस्पतिस्त्वोपसीदतु।
दानवस्स्थ परेवः।
विष्वग्वृतो लोहितेन।
अश्विभ्यां पिन्वस्व।
सरस्वत्यै पिन्वस्व।
पूष्णे पिन्वस्व।
बृहस्पतये पिन्वस्व।
इन्द्राय पिन्वस्व।
इन्द्राय पिन्वस्व ॥ २९ ॥

[[4-8-4]]

गायत्रोऽसि।
त्रैष्टुभोसि।
जागतमसि।
सहोर्जो भागेनोप मेहि।
इन्द्राश्विना मधुनस्सारघस्य।
घर्म पात वसवो यजता वट्।
स्वाहा त्वा सूर्यस्य रश्मये वृष्टिवनये जुहोमि।
मधु हविरसि।
सूर्यस्य तपस्तप।
द्यावापृथिवीभ्यां त्वा परिगृह्णामि ॥ ३० ॥

[[4-8-5]]

अन्तरिक्षेण त्वोपयच्छामि।
देवानां त्वा पितृणामनुमतो भर्तुं शकेयम्।
तेजोऽसि।
तेजोऽनुप्रेहि।
दिविस्पृङ्मा मां हिंसीः।
अन्तरिक्षस्पृङ्मा मां हिंसीः।
पृथिविस्पृङ्मा मां हिंसीः।

सुव॑रसि॒ सुव॑र्मे॒ यच्छ॑ ।
दि॒वं यच्छ॑ दि॒वो मा॑ पाहि ॥ ३१ ॥
एहि॑ पाहि पि॒न्वस्व॑ गृह्णामि॒ नव॑ च ॥ ८ ॥

[[4-9-1]]

स॒मु॒द्राय॑ त्वा॒ वाता॑य॒ स्वाहा॑ ।
स॒लि॒लाय॑ त्वा॒ वाता॑य॒ स्वाहा॑ ।
अ॒ना॒धृष्या॑य॒ त्वा॒ वाता॑य॒ स्वाहा॑ ।
अ॒प्र॒ति॒धृष्या॑य॒ त्वा॒ वाता॑य॒ स्वाहा॑ ।
अ॒व॒स्य॑वे॒ त्वा॒ वाता॑य॒ स्वाहा॑ ।
दु॒व॑स्वते॒ त्वा॒ वाता॑य॒ स्वाहा॑ ।
शि॒मि॒द्वते॑ त्वा॒ वाता॑य॒ स्वाहा॑ ।
अ॒ग्नये॑ त्वा॒ वसु॑मते॒ स्वाहा॑ ।
सो॒माय॑ त्वा॒ रु॒द्रव॑ते॒ स्वाहा॑ ।
वरु॑णाय॒ त्वाऽऽदि॒त्यव॑ते॒ स्वाहा॑ ॥ ३२ ॥

[[4-9-2]]

बृ॒ह॒स्प॒तये॑ त्वा॒ विश्व॑दे॒व्याव॑ते॒ स्वाहा॑ ।
स॒वि॒त्रे त्व॑र्भु॒मते॑ वि॒भु॒मते॑ प्र॒भु॒मते॑ वा॒ज॒व॒ते॒ स्वाहा॑ ।
य॒माय॑ त्वाऽङ्गि॒रस्व॑ते॒ पितृ॑मते॒ स्वाहा॑ ।
वि॒श्वा आ॑शा॒ दक्षि॑ण॒सत् ।
वि॒श्वा॑न्दे॒वान॑या॒डिह॑ ।
स्वाहा॑कृतस्य॒ घ॒र्मस्य॑ ।
म॒धोः पि॑बतम॒श्विना॑ ।
स्वाहा॑ऽग्नये॒ यज्ञि॑याय ।
शं य॒जु॑र्भिः ।
अ॒श्वि॒ना घ॒र्म पा॑त॒ हार्दि॑वानम् ॥ ३३ ॥

[[4-9-3]]

अ॒ह॑र्दि॒वाभि॑रू॒तिभिः॑ ।
अ॒नु वा॑ द्यावा॒पृथि॑वी म॒सा॑ताम् ।

स्वाहेन्द्राय।
स्वाहेन्द्रा वट्।
घर्ममपातमश्विना हार्दिवानम्।
अहर्दिवाभिरूतिभिः।
अनु वां द्यावापृथिवी अमंसाताम्।
तं प्राव्यं यथा वट्।
नमो दिवे।
नमः पृथिव्यै ॥ ३४ ॥

[[4-9-4]]

दिवि धा इमं यज्ञम्।
यज्ञमिमं दिवि धाः।
दिवं गच्छ।
अन्तरिक्षं गच्छ।
पृथिवीं गच्छ।
पञ्च प्रदिशो गच्छ।
देवान्घर्मपान्गच्छ।
पितृन्घर्मपान्गच्छ ॥ ३५ ॥
आदित्यवते स्वाहा हार्दिवानं पृथिव्या अष्टौ च ॥ ९ ॥

[[4-10-1]]

इषे पीपिहि।
ऊर्जे पीपिहि।
ब्रह्मणे पीपिहि।
क्षत्राय पीपिहि।
अद्भ्यः पीपिहि।
ओषधीभ्यः पीपिहि।
वनस्पतिभ्यः पीपिहि।
द्यावापृथिवीभ्यां पीपिहि।
सुभूताय पीपिहि।

ब्रह्मवर्चसाय पीपिहि ॥ ३६ ॥

[[4-10-2]]

यजमानाय पीपिहि ।

मह्यं ज्यैष्ठ्याय पीपिहि ।

त्विष्यै त्वा ।

द्युम्नाय त्वा ।

इन्द्रियाय त्वा भूत्यै त्वा ।

धर्माऽसि सुधर्मा मे न्यस्मे ।

ब्रह्माणि धारय ।

क्षत्राणि धारय ।

विशं धारय ।

नेत्त्वा वातस्स्कन्दयात् ॥ ३७ ॥

[[4-10-3]]

अमुष्य त्वा प्राणे सादयामि ।

अमुना सह निरर्थं गच्छ ।

योऽस्मान्द्वेष्टि ।

यं च वयं द्विष्मः ।

पूष्णे शरसे स्वाहा ।

ग्रावभ्यस्स्वाहा ।

प्रतिरेभ्यस्स्वाहा ।

द्यावापृथिवीभ्यां स्वाहा ।

पितृभ्यो घर्मपेभ्यस्स्वाहा ।

रुद्राय रुद्रहोत्रे स्वाहा ॥ ३८ ॥

[[4-10-4]]

अहज्योतिः केतुना जुषताम् ।

सुज्योतिर्ज्योतिषां स्वाहा ।

रात्रिर्ज्योतिः केतुना जुषताम् ।

सुज्योतिर्ज्योतिषां स्वाहा ।

अपी॑परो॒ माऽहो॒ रात्रि॑यै मा पाहि ।
ए॒षा ते॑ अग्ने॒ समि॑त् ।
तया॒ समि॑द्ध्यस्व ।
आयु॑र्मे दाः ।
वर्च॑सा माऽञ्जीः ।
अपी॑परो मा॒ रात्रि॑या॒ अहो॑ मा पाहि ॥ ३९ ॥

[[4-10-5]]

ए॒षा ते॑ अग्ने॒ समि॑त् ।
तया॒ समि॑द्ध्यस्व ।
आयु॑र्मे दाः ।
वर्च॑सा माऽञ्जीः ।
अ॒ग्नि॒ज्योति॑र्ज्योति॒रग्नि॑स्स्वाहा॑ ।
सूर्यो॑ ज्योति॒र्ज्योति॑स्सूर्यस्स्वाहा॑ ।
भूस्स्वाहा॑ ।
हुत॑ ह॒विः ।
मधु॑ ह॒विः ।
इन्द्र॑तमेऽग्नौ ॥ ४० ॥

[[4-10-6]]

पि॒ता नो॑ऽसि मा मा॑ हि॒सीः ।
अ॒श्याम॑ ते देव॒ घर्म॑ ।
मधु॑मतो वाज॒वतः॑ पि॒तुमतः॑ ।
अ॒ङ्गिर॑स्वतस्स्वधा॒विनः॑ ।
अ॒शीम॑हि॒ त्वा मा मा॑ हि॒सीः ।
स्वाहा॑ त्वा॒ सूर्य॑स्य॒ रश्मि॑भ्यः ।
स्वाहा॑ त्वा॒ नक्ष॑त्रेभ्यः ॥ ४१ ॥
ब्रह्म॑व॒र्चसा॑य॒ पीपि॑हि॒ स्कन्द॑या॒द्रुद्रा॑य॒ रुद्र॑हो॒त्रे स्वाहा॑ऽहो॒ मा पा॒ह्यग्नौ॑ स॒प्त च॑ ॥ १० ॥

[[4-11-1]]

घर्म॑ या ते॑ दि॒वि शु॒क् ।

या गाय॑त्रे छन्द॑सि।
या ब्रा॑ह्मणे।
या ह॑वि॒र्धाने॑।
तां त॑ ए॒तेनाव॑यजे॒ स्वाहा॑।
घ॒र्म या ते॑ऽन्तरि॑क्षे शु॒क्र।
या त्रै॑ष्टु॒भे छन्द॑सि।
या रा॑ज॒न्ये।
याऽऽ॒ग्नी॑द्धे।
तां त॑ ए॒तेनाव॑यजे॒ स्वाहा॑ ॥ ४२ ॥

[[4-11-2]]

घ॒र्म या ते॑ पृथि॒व्याꣳ शु॒क्र।
या जा॑ग॒ते छन्द॑सि।
या वै॑श्ये।
या स॑द॒सि।
तां त॑ ए॒तेनाव॑यजे॒ स्वाहा॑।
अनु॑ नोऽद्यानु॑मतिः।
अन्वि॑दनु॒मते॑ त्वम्।
दि॒वस्त्वा॑ पर॒स्पायाः॑।
अ॒न्तरि॑क्षस्य॒ तनु॑वः पाहि।
पृथि॒व्यास्त्वा॑ ध॒र्मणा॑ ॥ ४३ ॥

[[4-11-3]]

व॒यमनु॑क्रामाम॒ सुवि॑ताय॒ नव्य॑से।
ब्रह्म॑णस्त्वा पर॒स्पायाः॑।
क्ष॒त्तस्य॑ त॒नुवः॑ पाहि।
वि॒शस्त्वा॑ ध॒र्मणा॑।
व॒यमनु॑क्रामाम॒ सुवि॑ताय॒ नव्य॑से।
प्रा॒णस्य॑ त्वा पर॒स्पायाः॑।
चक्षु॑षस्त॒नुवः॑ पाहि।

श्रोत्रस्य त्वा धर्मणा।
वयमनुक्रामाम सुविताय नव्यसे।
वल्गुरसि शंयुधायाः ॥ ४४ ॥

[[4-11-4]]

शिशुर्जनधायाः।
शं च वक्षि परि च वक्षि।
चतुस्स्रक्तिर्नाभिर्त्रुतस्य।
सदौ विश्वायुश्शर्म सप्रथाः।
अप द्वेषो अप ह्वरः।
अन्यद्व्रतस्य सश्चिम।
घर्मैतत्तेऽन्नमेतत्पुरीषम्।
तेन वर्धस्व चा च प्यायस्व।
वर्धिषीमहि च वयम्।
आ च प्यासिषीमहि ॥ ४५ ॥

[[4-11-5]]

रन्तिर्नामासि दिव्यो गन्धर्वः।
तस्य ते पद्वद्धविधानम्।
अग्निरध्वक्षाः।
रुद्रोऽधिपतिः।
समहमायुषा।
सं प्राणेन।
सं वर्चसा।
सं पयसा।
सं गौपत्येन।
सः रायस्पोषेण ॥ ४६ ॥

[[4-11-6]]

व्यसौ।
योऽस्मान्द्वेष्टि।

यं च वयं द्विष्मः।
 अचिक्रददृषा हरिः।
 महान्मित्रो न दर्शतः।
 सः सूर्येण रोचते।
 चिदसि समुद्रयोनिः।
 इन्दुर्दक्षश्शयेन ऋतावा।
 हिरण्यपक्षश्शकुनो भुरण्युः।
 महान्धसधस्थै ध्रुव आनिषत्तः ॥ ४७ ॥

[[4-11-7]]

नमस्ते अस्तु मा मां हिंसीः।
 विश्वावसुः सोमगन्धर्वम्।
 आपो ददृशुर्षीः।
 तदृतेना व्यायन्न।
 तदन्ववैत्।
 इन्द्रो रारहाण आसाम्।
 परि सूर्यस्य परिधीरपश्यत्।
 विश्वावसुरभि तन्नो गृणातु।
 दिव्यो गन्धर्वो रजसो विमानः।
 यद्वा घा सत्यमुत यन्न विद्म ॥ ४८ ॥

[[4-11-8]]

धियो हिन्वानो धिय इन्नो अव्यात्।
 सस्त्रिमविन्दुच्चरणे नदीनाम्।
 अपावृणोद्दुरो अश्मव्रजानाम्।
 प्रासां गन्धर्वो अमृतानि वोचत्।
 इन्द्रो दक्षं परिजानादहीनम्।
 एतत्त्वं देव घर्म देवो देवानुपागाः।
 इदमहं मनुष्यो मनुष्यान्।
 सोमपीथानु मेहि।

सह प्रजया सह रायस्योषेण ।
सुमित्रा न आप ओषधयस्सन्तु ॥ ४९ ॥

[[4-11-9]]

दुर्मित्रास्तस्मै भूयासुः ।

योऽस्मान्द्वेष्टि ।

यं च वयं द्विष्मः ।

उद्वयं तमसस्परि ।

उदु त्यं चित्रम् ।

इमम् षु त्यमस्मभ्यं सनिम् ।

गायत्रं नवीयांसम् ।

अग्ने देवेषु प्रवोचः ॥ ५० ॥

याऽऽग्नीद्वे तां त एतेनावयजे स्वाहा धर्मणा शंयुधायाः प्यासिषीमहि पोषेण निषत्तो विद्म संन्वष्टौ
च ॥ ११ ॥

[[4-12-1]]

महीनां पयोऽसि विहितं देवत्रा ।

ज्योतिर्भा असि वनस्पतीनामोषधीनांस रसः ।

वाजिनं त्वा वाजिनोऽवनयामः ।

ऊर्ध्वं मनस्सुवर्गं ॥ ५१ ॥ ॥ १२ ॥

[[4-13-1]]

अस्कान्द्यौः पृथिवीम् ।

अस्कानृषभो युवा गाः ।

स्कन्नेमा विश्वा भुवना ।

स्कन्नो यज्ञः प्रजनयतु ।

अस्कानजनि प्राजनि ।

आ स्कन्नाज्जायते वृषा ।

स्कन्नात्प्रजनिषीमहि ॥ ५२ ॥ ॥ १३ ॥

[[4-14-1]]

या पुरस्ताद्विद्युदापतत्।
तां त एतेनावयजे स्वाहा।
या दक्षिणतः।
या पश्चात्।
योत्तरतः।
योपरिष्ठाद्विद्युदापतत्।
तां त एतेनावयजे स्वाहा ॥ ५३ ॥ ॥ १४ ॥

[[4-15-1]]

प्राणाय स्वाहा व्यानाय स्वाहाऽपानाय स्वाहा।
चक्षुषे स्वाहा श्रोत्राय स्वाहा।
मनसे स्वाहा वाचे सरस्वत्यै स्वाहा ॥ ५४ ॥ ॥ १५ ॥

[[4-16-1]]

पूष्णे स्वाहा पूष्णे शरसे स्वाहा।
पूष्णे प्रपथ्याय स्वाहा पूष्णे नरन्धिषाय स्वाहा।
पूष्णेऽङ्घ्रिणये स्वाहा पूष्णे नरुणाय स्वाहा।
पूष्णे साकेताय स्वाहा ॥ ५५ ॥ ॥ १६ ॥

[[4-17-1]]

उदस्य शुष्माद्भानुर्नार्त विभर्ति।
भारं पृथिवी न भूम।
प्र शुक्रेतु देवी मनीषा।
अस्मत्सुतष्टो रथो न वाजी।
अर्चन्त एके महि साम मन्वत।
तेन सूर्यमधारयन्न।
तेन सूर्यमरोचयन्न।
घर्मशिशरस्तदयमग्निः।
पुरीषमसि संप्रियं प्रजया पशुभिर्भुवत्।
प्रजापतिस्त्वा सादयतु।
तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ ५६ ॥ ॥ १७ ॥

[[4-18-1]]

यास्ते॑ अ॒ग्न आ॒र्द्रा॑ यो॒नयो॑ याः कु॒ला॒यिनीः॑ ।
ये ते॑ अ॒ग्न इ॒न्द्रवो॑ या उ॒ नाभयः॑ ।
यास्ते॑ अ॒ग्ने त॒नुव॑ ऊ॒र्जा॑ नाम ।
ताभि॒स्त्वमु॒भयी॑भि॒स्संवि॒दानः॑ ।
प्र॒जाभि॒रग्ने॑ द्र॒विणे॒ह सी॑द ।
प्र॒जाप॑ति॒स्त्वा सा॑दयतु ।
तया॑ दे॒वत॑याऽङ्गि॒रस्व॒द्भुवा॑ सी॒द ॥ ५७ ॥ ॥ १८ ॥

[[4-19-1]]

अ॒ग्नि॒रसि॑ वै॒श्वान॒रोऽसि॑ ।
सं॒व॒थ्स॒रोऽसि॑ परि॒व॒थ्स॒रोऽसि॑ ।
इ॒दा॒व॒थ्स॒रोऽसी॑दु॒व॒थ्स॒रोऽसि॑ ।
इ॒द्व॒थ्स॒रोऽसि॑ व॒थ्स॒रोऽसि॑ ।
तस्य॑ ते वस॒न्तशि॒शरः॑ ।
ग्री॒ष्मो दक्षि॑णः प॒क्षः ।
व॒र्षाः पु॒च्छ॑म् ।
श॒रदु॒त्तरः॑ प॒क्षः ।
हे॒म॒न्तो म॒ध्य॑म् ।
पूर्व॑प॒क्षाश्चित॑यः ।
अ॒पर॑प॒क्षाः पु॒री॑षम् ।
अ॒हो॒रा॒त्राणी॑ष्ट॒काः ।
तस्य॑ ते मा॒सा॑श्चा॒र्धमा॒साश्च॑ कल्पन्ताम् ।
ऋ॒तव॑स्ते कल्पन्ताम् ।
सं॒व॒थ्स॒रस्ते॑ कल्पताम् ।
अ॒हो॒रा॒त्राणि॑ ते कल्पन्ताम् ।
ए॒ति प्रे॒ति वी॒ति॒ समि॑त्यु॒दिति॑ ।
प्र॒जाप॑ति॒स्त्वा सा॑दयतु ।
तया॑ दे॒वत॑याऽङ्गि॒रस्व॒द्भुव॑स्सी॒द ॥ ५८ ॥

चितयो नव च ॥ १९ ॥

[[4-20-1]]

भूर्भुवस्सुवः ।
ऊर्ध्व ऊ षु णं ऊतये ।
ऊर्ध्वो नः पाह्यहसः ।
विधुं दद्राणं समने बहूनाम् ।
युवानं सन्तं पलितो जंगार ।
देवस्य पश्य काव्यं महित्वाऽद्या ममार ।
स ह्यस्समान ।
यदृते चिदभिश्चिषः ।
पुरा जर्तृभ्य आतृदः ।
सन्धाता सन्धिं मघवा पुरोवसुः ॥ ५९ ॥

[[4-20-2]]

निष्कर्ता विहुतं पुनः ।
पुनरूर्जा सह रय्या ।
मा नो घर्म व्यथितो विव्यथो नः ।
मा नः परमधरं मा रजोऽनैः ।
मोष्वस्मास्तमस्यन्तरा धाः ।
मा रुद्रियासो अभिगुर्वृधा नः ।
मा नः क्रतुभिर्हीडितेभिरस्मान् ।
द्विषा सुनीते मा परादाः ।
मा नो रुद्रो निर्ऋतिर्मा नो अस्ता ।
मा द्यावापृथिवी हीडिषाताम् ॥ ६० ॥

[[4-20-3]]

उप नो मित्रावरुणाविहावतम् ।
अन्वादीध्याथामिह नस्सखाया ।
आदित्यानां प्रसितिर्हेतिः ।
उग्रा शतापांष्ठा घ विषा परि णो वृणक्तु ।

इ॒मं मे॑ वरु॒ण तत्त्वा॑ यामि।
त्वं नो॑ अग्ने॒ स त्वं नो॑ अग्ने।
त्वम॑ग्ने अ॒यासि॑ ।
उद्व॒यं तम॑स॒स्परि॑ ।
उदु॒ त्यं चि॒त्रम् ।
वय॑स्सु॒पर्णाः ॥ ६१ ॥
पुरो॑वसु॒र्हीडि॑षाता॒ सु॒पर्णाः ॥ २० ॥

[[4-21-1]]

भूर्भु॑वस्सु॒र्वः ।
मयि॑ त्यदिन्द्रि॒यं मह॑त् ।
मयि॑ दक्षो॒ मयि॑ क्रतुः ।
मयि॑ धायि सु॒वीर्य॑म् ।
त्रिशु॑ग्ध॒र्मो विभा॑तु मे ।
आकू॑त्या॒ मन॑सा स॒ह ।
वि॒राजा॒ ज्योति॑षा स॒ह ।
यज्ञे॑न॒ पय॑सा स॒ह ।
ब्रह्म॑णा॒ तेज॑सा स॒ह ।
क्ष॒त्रेण॒ यश॑सा स॒ह ।
स॒त्येन॒ तप॑सा स॒ह ।
तस्य॑ दोह॒मशी॑महि ।
तस्य॑ सु॒म्नम॑शीमहि ।
तस्य॑ भ॒क्षम॑शीमहि ।
तस्य॑ त॒ इन्द्रे॑ण पी॒तस्य॑ मधु॒मतः॑ ।
उप॑हू॒तस्यो॑प॒हूतो॑ भक्षयामि ॥ ६२ ॥
यश॑सा स॒ह षड् ॥ २१ ॥

[[4-22-1]]

यास्ते॑ अग्ने॒ घो॒रास्त॒नुवः॑ ।
क्षु॒च्च तृ॑ष्णा॒ च ।

अस्तु॒काना॑हु॒तिश्च॑ ।
अ॒श॒न॒या च॑ पि॒पा॒सा च॑ ।
से॒दि॒श्चा॒म॒तिश्च॑ ।
ए॒तास्ते॑ अ॒ग्ने घो॒रास्त॒नुवः॑ ।
ताभि॒र॒मुं ग॑च्छ ।
योऽस्मा॑न्द्देष्टि ।
यं च॑ व॒यं द्वि॒ष्मः ॥ ६३ ॥ ॥ २२ ॥

[[4-23-1]]

स्नि॒क् स्त्री॑हि॒तिश्च॑ स्नि॒हि॒तिश्च॑ ।
उ॒ष्णा च॑ शी॒ता च॑ ।
उ॒ग्रा च॑ भी॒मा च॑ ।
स॒दा॒म्री॑ से॒दि॒र॒नि॒रा ।
ए॒तास्ते॑ अ॒ग्ने घो॒रास्त॒नुवः॑ ।
ताभि॒र॒मुं ग॑च्छ ।
योऽस्मा॑न्द्देष्टि ।
यं च॑ व॒यं द्वि॒ष्मः ॥ ६४ ॥ ॥ २३ ॥

[[4-24-1]]

धु॒निश्च॑ ध्वा॒न्तश्च॑ ध्व॒नश्च॑ ध्व॒न॒य॑श्च ।
नि॒लि॒म्पश्च॑ वि॒लि॒म्पश्च॑ वि॒क्षि॒पः ॥ ६५ ॥ ॥ २४ ॥

[[4-25-1]]

उ॒ग्रश्च॑ धु॒निश्च॑ ध्वा॒न्तश्च॑ ध्व॒नश्च॑ ध्व॒न॒य॑श्च ।
स॒ह॒स॒ह्वाश्च॑ स॒ह॒मा॒नश्च॑ स॒ह॒स्वाश्च॑ स॒ही॒याश्च॑ ।
ए॒त्य॒ प्रे॒त्य॑ वि॒क्षि॒पः ॥ ६६ ॥ ॥ २५ ॥

[[4-26-1]]

अ॒हो॒रा॒त्रे त्वो॑दी॒र॒य॒ताम् ।
अ॒र्ध॒मा॒सा॒स्त्वो॑दी॒ञ्ज॒य॒न्तु ।
मा॒सा॑स्त्वा श्र॒प॒य॒न्तु ।

ऋतवस्त्वा पचन्तु।
संवथसरस्त्वा हन्त्वसौ ॥ ६७ ॥ ॥ २६ ॥

[[4-27-1]]

खद्गङ्गहि।
छिन्धी भिन्धी हन्धी कट्।
इति वाचः क्रूराणि ॥ ६८ ॥ ॥ २७ ॥

[[4-28-1]]

विगा इन्द्र विचरन्थस्पाशयस्व।
स्वपन्तमिन्द्र पशुमन्तमिच्छ।
वज्रैणामुं बोधय दुर्विदत्रम्।
स्वपतोऽस्य प्रहर भोजनेभ्यः।
अग्ने अग्निना संवदस्व।
मृत्यो मृत्युना संवदस्व।
नमस्ते अस्तु भगवः।
सकृत्ते अग्ने नमः।
द्विस्ते नमः।
त्रिस्ते नमः।
चतुस्ते नमः।
पञ्चकृत्वस्ते नमः।
दशकृत्वस्ते नमः।
शतकृत्वस्ते नमः।
आसहस्रकृत्वस्ते नमः।
अपरिमितकृत्वस्ते नमः।
नमस्ते अस्तु मा मां हिंसीः ॥ ६९ ॥
त्रिस्ते नमस्सप्त च ॥ २८ ॥

[[4-29-1]]

असृन्मुखो रुधिरेणाव्यक्त।
यमस्य दूतश्चपाद्विधावसि।

गृद्ध्रस्सुपर्णः कुणपं निषेवसे।
यमस्य दूतः प्रहितो भवस्य चोभयोः ॥ ७० ॥ ॥ २९ ॥

[[4-30-1]]

यदेतद्वृकसो भूत्वा।
वाग्दैव्यभिरायसि।
द्विषन्तं मेऽभिराय।
तं मृत्यो मृत्यवे नय।
स आर्त्याऽऽर्तिमाच्छतु ॥ ७१ ॥ ॥ ३० ॥

[[4-31-1]]

यदीषितो यदि वा स्वकामी।
भयेडको वदति वोचमेताम्।
तामिन्द्राग्नी ब्रह्मणा संविदानौ।
शिवामस्मभ्यं कृणुतं गृहेषु ॥ ७२ ॥ ॥ ३१ ॥

[[4-32-1]]

दीर्घमुखि दुर्हणु।
मा स्म दक्षिणतो वदः।
यदि दक्षिणतो वदाद्विषन्तं मेऽवबाधासै ॥ ७३ ॥ ॥ ३२ ॥

[[4-33-1]]

इत्थादुलूक आपप्तत्।
हिरण्याक्षो अयोमुखः।
रक्षसां दूत आगतः।
तमितो नाशयाग्ने ॥ ७४ ॥ ॥ ३३ ॥

[[4-34-1]]

यदेतद्भूतान्यन्वाविश्य।
दैवीं वाचं वदसि।
द्विषतो नः परावद।

तान्मृत्यो मृत्यवे नय।
त आर्त्याऽऽर्तिमाच्छन्तु।
अग्निनाऽग्निस्संबदताम् ॥ ७५ ॥ ॥ ३४ ॥

[[4-35-1]]

प्रसार्य सवथ्यौ पतसि।
सव्यमक्षि निपेपि च।
मेह कस्यचनाममत् ॥ ७६ ॥ ॥ ३५ ॥

[[4-36-1]]

अत्रिणा त्वा क्रिमे हन्मि।
कण्वेन जमदाग्निना।
विश्वावसोर्ब्रह्मणा हतः।
क्रिमीणां राजा।
अप्येषां स्थपतिर्हतः।
अथो माताऽथो पिता।
अथो स्थूरा अथो क्षुद्राः।
अथो कृष्णा अथो श्वेताः।
अथो आशातिका हताः।
श्वेताभिस्सह सर्वे हताः ॥ ७७ ॥ ॥ ३६ ॥

[[4-37-1]]

आहुरावद्य।
शृतस्य हविषो यथा।
तत्सत्यम्।
यदमुं यमस्य जम्भयोः।
आदधामि तथा हि तत्।
खण्णमसि ॥ ७८ ॥ ॥ ३७ ॥

[[4-38-1]]

ब्रह्मणा त्वा शपामि।

ब्रह्मणस्त्वा शपथेन शपामि।
घोरेण त्वा भृगूणां चक्षुषा प्रेक्षै।
रौद्रेण त्वाऽङ्गिरसां मनसा ध्यायामि।
अघस्य त्वा धारया विध्यामि।
अधरो मत्पद्यस्वासौ ॥ ७९ ॥ ॥ ३८ ॥

[[4-39-1]]

उत्तुद शिमिजावरि।
तल्पेजे तल्प उत्तुद।
गिरीरनुप्रवेशय।
मरीचीरुप संनुद।
यावदितः पुरस्तादुदयाति सूर्यः।
तावदितोऽमुं नाशय।
योऽस्मान्द्वेष्टि।
यं च वयं द्विष्मः ॥ ८० ॥ ॥ ३९ ॥

[[4-40-1]]

भूर्भुवस्सुवो भूर्भुवस्सुवो भूर्भुवस्सुवः।
भुवोऽद्वायि भुवोऽद्वायि भुवोऽद्वायि।
नृम्णायि नृम्णं नृम्णायि नृम्णं नृम्णायि नृम्णम्।
निधाय्योऽवायि निधाय्योऽवायि निधाय्योऽवायि।
ए अस्मे अस्मे।
सुवर्नज्योतीः ॥ ८१ ॥ ॥ ४० ॥

[[4-41-1]]

पृथिवी समित्।
तामग्निस्समिन्धे।
साऽग्निः समिन्धे।
तामहः समिन्धे।
सा मा समिद्धा।
आयुषा तेजसा।

वर्चसा श्रिया।
यशसा ब्रह्मवर्चसेन।
अन्नाद्येन समिन्तां स्वाहा।
अन्तरिक्षं समित् ॥ ८२ ॥

[[4-41-2]]

तां वायुस्समिन्धे।
सा वायुं समिन्धे।
तामहं समिन्धे।
सा मा समिद्धा।
आयुषा तेजसा।
वर्चसा श्रिया।
यशसा ब्रह्मवर्चसेन।
अन्नाद्येन समिन्तां स्वाहा।
द्यौस्समित्।
तामादित्यस्समिन्धे ॥ ८३ ॥

[[4-41-3]]

साऽऽदित्यं समिन्धे।
तामहं समिन्धे।
सा मा समिद्धा।
आयुषा तेजसा।
वर्चसा श्रिया।
यशसा ब्रह्मवर्चसेन।
अन्नाद्येन समिन्तां स्वाहा।
प्राजापत्या मे समिदसि सपत्नक्षयणी।
भ्रातृव्यहा मेऽसि स्वाहा।
अग्रे व्रतपते व्रतं चरिष्यामि ॥ ८४ ॥

[[4-41-4]]

तच्छकेयं तन्मै राध्यताम्।

वायो॑ व्रतप॒त आ॒दित्य॑ व्रतपते।
व्र॒ताना॑ व्रतपते व्र॒तं च॑रिष्यामि।
तच्छ॑केयं॒ तन्मे॑ राध्यताम्।
द्यौस्स॒मित्।
तामा॑दित्यस्समिन्धे।
साऽऽदित्य॑ः समिन्धे।
ताम॒हः॑ समिन्धे।
सा मा॒ समि॑द्धा।
आयु॑षा॒ तेज॑सा ॥ ८५ ॥

[[4-41-5]]

वर्च॑सा श्रि॒या।
यश॑सा ब्रह्मवर्च॑सेन।
अ॒न्नाद्ये॑न॒ समि॑न्ताः॒ स्वाहा॑।
अ॒न्तरि॑क्षः॒ समि॑त्।
तां वा॒युस्समि॑न्धे।
सा वा॒युः॑ समिन्धे।
ताम॒हः॑ समिन्धे।
सा मा॒ समि॑द्धा।
आयु॑षा॒ तेज॑सा।
वर्च॑सा श्रि॒या ॥ ८६ ॥

[[4-41-6]]

यश॑सा ब्रह्मवर्च॑सेन।
अ॒न्नाद्ये॑न॒ समि॑न्ताः॒ स्वाहा॑।
पृ॒थि॒वी स॒मित्।
ताम॒ग्निस्समि॑न्धे।
साऽग्नि॑ः समिन्धे।
ताम॒हः॑ समिन्धे।
सा मा॒ समि॑द्धा।

आयुषा तेजसा ।
वर्चसा श्रिया ।
यशसा ब्रह्मवर्चसेन ॥ ८७ ॥

[[4-41-7]]

अन्नाद्येन समिन्तां स्वाहा ।
प्राजापत्या मे समिदसि सपत्नक्षयणी ।
भ्रातृव्यहा मेऽसि स्वाहा ।
आदित्य व्रतपते व्रतमचारिषम् ।
तदशकं तन्मेऽराधि ।
वायो व्रतपतेऽग्नै व्रतपते ।
व्रतानां व्रतपते व्रतमचारिषम् ।
तदशकं तन्मेऽराधि ॥ ८८ ॥
समिधसमिन्धे व्रतं चरिष्याम्यायुषा तेजसा वर्चसा श्रिया यशसा ब्रह्मवर्चसेनाष्टौ च ॥ ४१ ॥

[[4-42-1]]

शं नो वातः पवतां मातरिश्वा शं नस्तपतु सूर्यः ।
अहानि शं भवन्तु नशशं रात्रिः प्रति धीयताम् ।
शमुषा नो व्यच्छतु शमादित्य उदेतु नः ।
शिवा नशशन्तमा भव सुमृडीका सरस्वति ।
मा ते व्योम सदृशि ।
इडाये वास्त्वसि वास्तुमद्वस्तुमन्तो भूयास्म मा वास्तोश्छिथस्मह्यवास्तुस्स भूयाद्योऽस्मान्द्वेष्टि यं
च वयं द्विष्मः ।
प्रतिष्ठाऽसि प्रतिष्ठावन्तो भूयास्म मा प्रतिष्ठायश्छिथस्मह्यप्रतिष्ठस्स भूयाद्योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं
द्विष्मः ।
आ वात वाहि भेषजं वि वात वाहि यद्रपः ।
त्वंहि विश्वभेषजो देवानां दूत ईयसे ।
द्विमौ वातौ वात आसिन्धोरापरावतः ॥ ८९ ॥

[[4-42-2]]

दक्षं मे अन्य आवातु पराऽन्यो वातु यद्रपः ।

यद्दो वात ते गृहैऽमृतस्य निधिर्हितः ।
 ततो नो देहि जीवसे ततो नो धेहि भेषजम् ।
 ततो नो मह आवह वात आवातु भेषजम् ।
 शंभूर्मयोभूर्नो हृदे प्र ण आयूषि तारिषत् ।
 इन्द्रस्य गृहोऽसि तं त्वा प्रपद्ये सगुस्साश्वः ।
 सह यन्मे अस्ति तेन ।

भूः प्रपद्ये भुवः प्रपद्ये सुवः प्रपद्ये भूर्भुवस्सुवः प्रपद्ये वायुं प्रपद्येऽनार्ता देवतां प्रपद्येऽश्मानमाखणं
 प्रपद्ये प्रजापतेर्ब्रह्मकोशं ब्रह्म प्रपद्य ओं प्रपद्ये ।
 अन्तरिक्षं म उर्वन्तरं बृहद्ग्नयः पर्वताश्च यया वातस्स्वस्त्या स्वस्ति मां तया स्वस्त्या स्वस्ति
 मानसानि ।
 प्राणापानौ मृत्योर्मां पातं प्राणापानौ मा मा हासिष्टं मयि मेधां मयि प्रजां मय्यग्निस्तेजो दधातु मयि
 मेधां मयि प्रजां मयीन्द्र इन्द्रियं दधातु मयि मेधां मयि प्रजां मयि सूर्यो भ्राजो दधातु ॥ ९० ॥

[[4-42-3]]

द्युभिरक्तुभिः परिपातमस्मानरिष्टेभिरश्विना सौभगेभिः ।
 तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिस्सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः ।
 कया नश्चित्र आभुवदूती सदावृधस्सखा ।
 कया शचिष्ठया वृता ।
 कस्त्वा सत्यो मदानां मश्हिष्ठो मथ्सदन्धसः ।
 दृढा चिदारुजे वसु ।
 अभी षु णस्सखीनामविता जरितृणाम् ।
 शतं भवास्यूतिभिः ।
 वयस्सुपर्णा उपसेदुरिन्द्रं प्रियमेधा ऋषयो नाधमानाः ।
 अप ध्वान्तमूर्णुहि पूर्धि चक्षुर्मुमुग्ध्यस्मान्निधयेव बद्धान् ॥ ९१ ॥

[[4-42-4]]

शं नो देवीरभिष्टय आपो भवन्तु पीतयै ।
 शं योरभिस्त्रवन्तु नः ।
 ईशाना वार्याणां क्षयन्तीश्वर्षणीनाम् ।
 अपो याचामि भेषजम् ।

सुमित्रा न आप ओषधयस्सन्तु दुर्मित्रास्तस्मै भूयासुर्योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः ।
 आपो हि ष्ठा मयोभुवस्ता न ऊर्जे दधातन ।
 महे रणाय चक्षसे ।
 यो वंशिशवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः ।
 उशतीरिव मातरः ।
 तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ ॥ ९२ ॥

[[4-42-5]]

आपो जनयथा च नः ।
 पृथिवी शान्ता साऽग्निना शान्ता सा मे शान्ता शुचं शमयतु ।
 अन्तरिक्षं शान्तं तद्वायुना शान्तं तन्मे शान्तं शुचं शमयतु ।
 द्यौश्शान्ता साऽऽदित्येन शान्ता सा मे शान्ता शुचं शमयतु ।
 पृथिवी शान्तिरन्तरिक्षं शान्तिर्द्यौः शान्तिर्दिशः शान्तिरवान्तरदिशाः शान्तिरग्निः शान्तिर्वायुः
 शान्तिरादित्यः शान्तिश्चन्द्रमाः शान्तिर्नक्षत्राणि शान्तिरापः शान्तिरोषधयः शान्तिर्वनस्पतयः
 शान्तिर्गौः शान्तिरजा शान्तिरश्वः शान्तिः पुरुषः शान्तिर्ब्रह्म शान्तिर्ब्राह्मणः शान्तिः शान्तिरेव
 शान्तिः शान्तिर्मे अस्तु शान्तिः ।
 तयाहं शान्त्या सर्वशान्त्या मह्यं द्विपदे चतुष्पदे च शान्तिं करोमि शान्तिर्मे अस्तु शान्तिः ।
 एह श्रीश्च हीश्च धृतिश्च तपो मेधा प्रतिष्ठा श्रद्धा सत्यं धर्मश्चैतानि मोत्तिष्ठन्तमनूत्तिष्ठन्तु मा मां
 श्रीश्च हीश्च धृतिश्च तपो मेधा प्रतिष्ठा श्रद्धा सत्यं धर्मश्चैतानि मा मा हासिषुः ।
 उदायुषा स्वायुषोदोषधीनां रसेनोत्पर्जन्यस्य शुष्मेणोदस्थाममृतां अनु ।
 तच्चक्षुर्देवहितं पुरस्ताच्छुक्रमुच्चरत् ।
 पश्येम शरदश्शतं जीवेम शरदश्शतं नन्दाम शरदश्शतं मोदाम शरदश्शतं भवाम शरदश्शतं
 शृण्वाम शरदश्शतं प्रब्रवाम शरदश्शतमजीतास्स्याम शरदश्शतं ज्योक्क सूर्यं दृशे ॥ ९३ ॥

[[4-42-6]]

य उदगान्महतोऽर्णवा द्विभ्राजमानस्सरिरस्य मध्याथस मा वृषभो लोहिताक्षस्सूर्यो विपश्चिन्मनसा
 पुनातु ।
 ब्रह्मणश्चोतन्यसि ब्रह्मण आणी स्थो ब्रह्मण आवपनमसि धारितेयं पृथिवी ब्रह्मणा मही
 धारितमेनेन महदन्तरिक्षं दिवं दाधार पृथिवीं सदैवां यदहं वेद तदहं धारयाणि मा मद्देदोऽधि
 विस्त्रसत् ।

मेधामनीषे माऽऽविशताः समीचीं भूतस्य भव्यस्यावरुच्चैः सर्वमायुरयाणि सर्वमायुरयाणि ।
 आभिर्गीर्भिर्यदतौ न ऊनमाप्यायय हरिवो वर्धमानः ।
 यदा स्तोतृभ्यो महि गोत्रा रुजासि भूयिष्ठभाजो अघं ते स्याम ।
 ब्रह्म प्रावादिष्म तन्नो मा हासीत् ।
 ओं शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥ ९४ ॥
 परावतौ दधातु बद्धाञ्जिन्वथ दृशे सप्त च ॥ ४२ ॥

नमो युञ्जते वृष्णो अश्वस्य ब्रह्मन्प्रवर्ग्येण ब्रह्मन्प्रचरिष्यामो दश प्राचीरपश्यं गोपां देवस्य
 समुद्रायेषे पीपिहि घर्म या तै महीनां चत्वार्यस्कान्या पुरस्तात्सप्त सप्त प्राणाय त्रीणि पूष्णे
 चत्वार्युदस्यैकादश यास्ते सप्तान्निर्धुवस्सीदैकान्न विशतिर्भूरूर्ध्वस्त्रिः शद्भूर्मयि षोडश यास्ते
 घोरा नव स्त्रिकाष्टौ धुनिश्च द्वे उग्रश्च त्रीण्यहोरात्रे पञ्च खड्गीणि विगास्सप्तदशासृन्मुखश्चत्वारि
 यदेतद्भृकसः पञ्च यदीषितश्चत्वारि दीर्घमुखि त्रीणीत्थाच्चत्वारि यदेतद्भूतानि षड्रसार्थं त्रीन्यत्रिणा
 दशाहारावद्य ब्रह्मणा षट्थ षडुत्तुदाष्टौ भूष्पद्विष्यष्टषष्टिशं नस्सप्तपञ्चाशद्विचत्वारिः शत ॥
 ४२ ॥

नमो वाचे ब्रह्मन्प्रवर्ग्येण मयि रुगन्तरिक्षेण पिता नोऽसि महीनामुप नो
 यदेतद्भूर्द्युभिश्चतुरनवतिः ॥ ९४ ॥

[[4-0-0]]

नमोऽनु मदन्तु ।

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥